

V spomin profesorju Miru Košaku

Poslavljam se od uglednega kirurga, ki je moji začetni dejavnosti na področju tkivne tipizacije omogočil zagon in podprl moje udejstvovanje pri klinični transplantaciji.

Sodelovala sva že pred tem, ko sem v takratnem biokemičnem laboratoriju na Zavodu za transfuzijo krvi ugotavljala znake hemolize, ki so jo povzročale srčne zaklopke določenih proizvajalcev.

Prva presaditev srca, ki jo je decembra 1967 izvedel Christian N. Barnard, je zanetila val navdušenja med slovenskimi kirurgi, pa tudi v širši javnosti. To je bila vzpodbuda, da je ljubljansko Društvo Združenih narodov ob Svetovnem dnevu zdravja dne 7. aprila 1968 organiziralo posvet o medicinskih, pravnih, etičnih in občečloveških vidikih klinične transplantacije. V razpravi je aktivno sodeloval širok krog javnih delavcev in vidnih strokovnjakov s področja medicine, prava in sociologije. Omenjenemu srečanju so sledile aktivne priprave na prvo presaditev ledvice v Sloveniji, kar je bilo deležno široke strokovne in družbene podpore. Njihov glavni pobudnik in gonilna sila je bil profesor Miro Košak. Na njegov predlog mi je strokovni kolegij Kliničnih bolnic omogočil, da sem se tri mesece usposabljala v Texas Medical Center v Houstonu. V njem je deloval profesor De Bakey, s katerim je bil prof. Košak že dalj časa v stikih. Laboratorij za tipizacijo tkivnih antigenov HLA je vodil soavtor takozvanega Terasakijevega mikrocitotoksičnega testa, ki je še vedno standardni postopek za vse serološke preizkuse pri ugotavljanju tkivne skladnosti.

Po svoji vrnitvi sem na Zavodu za transfuzijo krvi ustanovila laboratorij za tipizacijo tkiv, ki na področju imunogenetike HLA deluje še danes. S svojo avtoriteto mi je profesor Košak zagotovil strokovno in organizacijsko zaledje, ki sem ga potrebovala spričo vladajočih pomislekov, na katere sem naletela v svoji ustanovi.

Dne 16. aprila 1970 je skupina kardiovaskularnih in uroloških kirurgov izvedla prvo presaditev ledvice sorodnega dajalca. Skupaj s profesorjem Košakom, profesorjem Ravnikom in profesorjem Luzarjem sem doživljala lepe čase, polne navdušenja in želje po napredku. Profesor Košak je organiziral našo skupno udeležbo na mednarodnem tečaju klinične transplantacije v Lyonu, kjer se je vsak od nas seznanil z najnovejšimi izsledki na svojem področju.

Profesor Košak je že nekaj časa sodeloval s srčnim kirurgom Frančiškovičem iz Reke. Njegova zasluga je, da smo se z Reko povezali na področju transplantacije ledvic. V želji, da bi med bolniki na hemodializi z večjo verjetnostjo našli sprejemalca, ki bi bil čimbolj skladen z umrlim dajalcem, smo združili naši čakalni listi in za tipizacijo HLA uporabljali plošče z isto sestavo testnih serumov.

Za vedno mi je v spominu ostal naslednji dogodek. Ko sva se s profesorjem pozno zvečer vračala s strokovnega sestanka na Reki, me je prosil, če me lahko odloži na mojem domu šele potem, ko bo šel pogledat, kako gre bolniku, ki ga je operiral tisto dopoldne. To je bil on. Vedela sem, da je ugleden srčni kirurg. Spoznala pa sem, da je tudi velik zdravnik s srcem.

Mateja Bohinjec